

Preek bij Jesaja 53:1-5; Matteüs 8:14-17 en Jacobus 5:13-18.

Gehouden op 9 oktober 2005 in de Ontmoetingskerk te Poortvliet.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

We leven in een gebroken wereld. Zo zeggen we dat in geloofstaal, en dan bedoelen we dat er veel mis gaat in het leven. Er gebeuren ongelukken, soms door schuld en nalatigheid van mensen, maar soms ook zonder schuld. Mensen worden ziek, mooie plannen lopen soms toch op niets uit. En goede relaties gaan soms door een stommititeit kapot. En zo is er nog veel meer. Dat is wat we noemen de gebrokenheid van het aardse bestaan.

En welk perspectief biedt ons christelijk geloof dan voor de gebrokenheid van het leven hier op aarde? En perspectief wil dan zeggen: Waar mag je naar uitkijken? Waar mag je op hopen? In elk geval mogen we hopen dat God aan het eind van de geschiedenis alles nieuw zal maken. We kennen het refrein van het kinderlied:

'Stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw, de hemel en de aarde.'

Ook in het liedboek staan zulke opgetogen liederen:

'Eens komt de grote zomer, waarin zich 't hart verheugt.

De hemel en de aarde worden stralende en puur.

Ook ons zal God verlossen uit alle pijn en nood.'

Zomaar enkele regels uit Gezang 288. Ja, eens komt het... Voorlopig moeten we nog maar geduld hebben en dragen wat op ons pad komt.

Toch wil ik de prikkelende vraag aan de orde stellen of we niet te weinig verwachten, voor het hier en nu althans. Het is een bekend verschijnsel dat je een bepaalde tekst kan lezen en herlezen, en toch ontdek je opeens nog iets wat je nooit eerder was opgevallen. Je leest het steeds weer zoals je het de eerste keer hebt begrepen, of zoals het je de eerste keer is uitgelegd. Zo lezen we de bijbel vaak met een gekleurde bril op, en die gekleurde bril is hoe je het steeds hebt begrepen. Bij veel christenen, vroeger en nu, is de neiging groot om die dingen waar je geen raad mee weet te vergeestelijken of psychologisch te verklaren. En elke keer dat je het weer leest, bedenk je die verklaring erbij. Wat moet je bijvoorbeeld denken van al die oorlogen in het Oude Testament? Het lijkt alsof God daar achter kan staan. Nou, dat kun je proberen te rechtvaardigen door die andere volken geestelijk als een verderfelijke macht voor te stellen. Daarom moesten ze verdreven worden. Maar ben je er dan mee klaar?

Zo zijn er ook theologen die de wonderen in de bijbel psychologisch verklaren. Dat Jezus de storm op het meer stilde wil eigenlijk gewoon zeggen dat hij macht heeft over de angst in ons hart. Soms kan het in je hart ook 'stormen'. En wat gebeurde er toen Jezus het brood vermenigvuldigde? Iemand heeft het zo uitgelegd: Toen er lang niet voldoende voedsel was voor die grote menigte van 5000 mensen, kwam er een jongetje bij Jezus met zijn lunchpakketje. Hij was bereid om het te delen. Toen Jezus die jongen ten voorbeeld stelde, durfde de één na de ander ook zijn brood tevoorschijn te halen. Omdat de mensen leerden delen, was er genoeg voor iedereen. Ja, zo lust ik er nog wel een! Dan lees je niet meer wat er echt staat.

Zo lezen we in de evangeliën dat de Here Jezus veel mensen letterlijk heeft genezen. En omdat we in deze tijd zulke wonderen zo goed als niet meemaken, moeten we ons afvragen hoe we dat moeten plaatsen. Was dat alleen iets voor toen? Deed Jezus die wonderen alleen als verbluffend bewijs dat Hij echt de Messias is? Nee, want zijn leerlingen deden ook wonderen, en Jezus heeft hen bij zijn hemelvaart zelfs opgedragen de zieken de handen op te leggen en te genezen. Waren de wonderen dan alleen voor de eerste tijd bedoeld, omdat het christelijk geloof nog ingang moest vinden? Nee, ook niet. Eeuwen later lezen we bij de kerkvaders nog steeds van de gave van genezing als iets vanzelfsprekends en gebeurden er nog steeds genezingswonderen.

Daarom dringt zich de vraag op hoe we de genezingswonderen in de bijbel dan wel moeten waarderen. Alleen als uitzondering op de regel, en de regel is dan dat wij het met operaties en medicijnen moeten zien te redden? We hebben gelezen dat Matteüs, nadat hij een aantal genezingen heeft beschreven, verwijst naar Jesaja 53.

'Hij was het die onze ziekten wegnam en onze kwalen op zich heeft genomen.'

Jezus Christus nam de ziekten niet alleen weg, Hij nam ze op zichzelf. Dat is het wat er gebeurde: Jezus ruilde met ons. Hij nam de ziekte van de ander op zich, en gaf zijn gezondheid aan de zieke. Dat was een wezenlijk onderdeel van de missie waarmee Hij naar de aarde kwam. De genezing waarover Jesaja spreekt moeten we niet geestelijk opvatten, maar letterlijk. Bij de letterlijke genezingen verwijst Matteüs naar Jesaja 53. En daarom hebben wij reden om onszelf opnieuw af te vragen: Wat is nu precies de betekenis van het leven, lijden en sterven van Christus geweest? Waarvoor is Hij door de Vader naar deze wereld gezonden? We zijn gewend om de betekenis van Jezus' sterven onder woorden te brengen met vergeving van zonden en verzoening van schuld. Zo is het ook, maar is daarmee alles gezegd? Is dat niet een te beperkte voorstelling van zaken?

Veel christenen die Jesaja 53 lezen, maken van ziekte en genezing automatisch iets geestelijks: het zijn de ziekten van onze ziel, het zijn onze zonden die 'genezen' worden. Dat zien we ook in bepaalde liederen in het liedboek gebeuren. Misschien komt de regel uit Gezang 168 u bekend voor:

'Maak de gewonde zielen heel en geef ze aan de hemel deel.'

Of Gezang 430: 'Gij hebt mijn ziel, die arme, kranke, voorgoed genezen van de nacht.' Genezing wordt maar al te gauw geestelijk gemaakt, omdat we er anders geen raad mee weten. Toch doen Jesaja 53 en de evangeliën en de brieven ons vermoeden dat de betekenis van het kruis omvattender is. Zonde en ziekte zijn twee verschillende categorieën. Ze hebben wel wat met elkaar te maken, maar niet alles. Ziekte heeft lang niet altijd zonde als oorzaak. Veel ziekten hebben een ongeluk als oorzaak, of een mens draagt het in zijn genen, en op een bepaald moment komt de ziekte aan het licht. Andere aandoeningen ontstaan door schadelijke invloeden van de omgeving. Alleen in de verte kunnen we zeggen dat ziekte een bijverschijnsel is van de zonde. Door de zondeval is het in de wereld gekomen. En door het kruis van Christus wordt ermee afgerekend. Daarom mogen we zeggen: Jezus is niet alleen gestorven om met onze zonden af te rekenen, maar ook met onze ziekten. De evangeliën zijn voor meer dan 38 % gevuld met genezingswonderen. Daarom mogen we gerust zeggen dat genezing een wezenlijk onderdeel is van wat Jezus voor ons wil betekenen. Het is het begin van de vernieuwing van heel de schepping. Elke genezing is een overwinning op het rijk der duisternis. En overall waar wij in Gods naam zo'n overwinning kunnen bereiken, moeten wij dat doen. Jezus heeft het voor en na zijn opstanding aan zijn discipelen opgedragen. Zij mogen ook op het gebied van ziekte en gezondheid de overwinning van Christus claimen. Elke genezing is een stukje terreinwinst voor het Koninkrijk van God!

Omdat het zo ligt, moeten wij ons serieus afvragen wat wij met de aanwijzing van Jacobus doen. Hij zegt: *'Laat iemand die ziek is de oudsten van de gemeente bij zich roepen. Laten ze voor hem bidden en hem met olie zalven in de naam van de Heer.'* Dat kán een zieke doen, dat móet hij misschien wel doen. Het is geen verplichting, maar een dringend advies. Hij is het min of meer tegenover zichzelf verplicht. De oudsten zullen met hem bidden, hem de handen opleggen en zalven met olie, en dan zal hij beter worden, zegt Jacobus heel onbevangen. Ja, dan zal hij beter worden.

Mogen wij dan nog steeds genezingswonderen verwachten in deze tijd, als we zijn aanwijzingen opvolgen? Nu komt het erop aan dat we goed lezen wat er staat:

'Het gelovige gebed zal de zieke redden, en de Heer zal hem laten opstaan.'

Dat klinkt als geestelijk beter worden: je wordt gered. Je zal opstaan in het hiernamaals. Maar diezelfde belofte kun je ook zo vertalen:

'Het gelovige gebed zal de zieke genezen, en de Heer zal hem van bed laten komen.'

Dat is het mooie van hoe Jacobus het onder woorden brengt: het kan twee kanten op gaan. Je kan door het gebed, de zegen en de zalving lichamelijk beter worden.

Maar het kan ook dat je er innerlijk door geneest. Dat je anders tegenover je ziekte komt te staan, dat het niet allesbepalend meer is. Als je er innerlijk van opknapt, is het niet minder dan lichamelijke genezing.

Veel mensen lopen namelijk met innerlijke wonden rond. Ergens in je hart heb je een teer punt: als iemand erover wil beginnen kap je het af. Niemand mag eraan komen, omdat je bang bent dat de wond dan weer open gaat. Zo'n wond kan zijn dat iemand je lelijk heeft laten zitten, dat iemand je vernederd heeft, of je hebt wroeging over iets wat

je onherstelbaar verkeerd hebt gedaan. Je kan denken dat het voorgoed is opgeborgen, maar soms belemmert het je op een heel hinderlijke manier. Want zo'n innerlijke wond kan aan je knagen. In Psalm 32 staat:

*'Zo lang ik zweeg, teerden mijn botten weg,
kreunend leed ik, de hele dag.'*

Er zijn verhalen bekend van mensen met onbestemde klachten, die spontaan van hun klachten bevrijd raakten toen ze erover begonnen te praten. Ja, het leven slaat soms innerlijke wonden. Vlak voor de preek baden we zingend om genezing van die dingen:

'Heel toch de wond die 't leven sloeg'.

Wat Jacobus in zijn brief voorstelt, is een vorm van intensief pastoraat. Eerst een open en eerlijk gesprek met wie ziek is, een gesprek over alles wat van invloed kan zijn. Dat kan onrecht zijn wat anderen je hebben aangedaan. Dat kan een misstap zijn waar je wroeging over hebt. Dat kan een ongeluk zijn dat een traumatische ervaring is geworden.

Daarna wordt het allemaal in gebed bij de Heer gebracht. Je ontvangt een zegen, en je wordt gezalfd in de naam van de Heer. Maar die zalving met olie vindt u vast vreemd. Een zegen, ok. Dat kan indrukwekkend mooi zijn, maar een zalving met olie? Is dat niet rooms? Die olie is gewoon olijfolie, geen wonderlijk geneesmiddel. Maar als beeldspraak is het heel mooi. In het Oude Testament werden koningen, priesters en profeten gezalfd met olie. Dat symboliseert dat ze de Heilige Geest ontvangen. En de Heilige Geest is in de bijbel de Schepper, maar ook de Herschepper. En juist dat heeft een zieke nodig, dat hij of zij herschapen wordt, dat hij geheeld wordt, innerlijk of uiterlijk. Net als bij de doop het water en bij het avondmaal het brood en de wijn, helpt de zalving met olie de zieke om gelovig open te staan voor Gods heil.

Onze tijd en onze kerk heeft het hard nodig om de waarde van symboliek te herontdekken. Het kan ons helpen het heil intenser te aanvaarden. Niet dat er dan meteen spectaculaire dingen gaan gebeuren. Gods herscheppende werk gebeurt vooral in stilte, achter de schermen. Het mooie van Jacobus' woordkeus is, zoals gezegd, dat hij daarmee de uitkomst van het gebed in Gods handen laat. Maar wie gehoor geeft aan de opdracht van Jacobus knapt er altijd van op. Waarom? Omdat je met je gebrokenheid naar God toe gaat. En Hij kan als geen ander heel maken wat gebroken is. Of Hij leert ons beter met de gebrokenheid omgaan. Maar hoe het ook zij: Je wordt er altijd beter van!

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

Vanwege de verwijzing naar liederen uit het Liedboek voor de kerken die gaan over ziekte en genezing is het misschien boeiend om meer liederen te lezen en te overdenken: Te denken valt ook aan: Psalm 128:2. Psalm 103:1,5. Gezang 170:1,2. Gezang 179:4. Gezang 358:4. Gezang 355:7. Gezang 408:1,2,3,4. Gezang 430:5,6. Gezang 437:1.

Ds. P.A. Broere